Total number of printed pages–5

6 SEM TDC SNS M 4

2021

(August/September)

SANSKRIT

(Major)

Course : 604

Full Marks : 40

Pass Marks : 12

Time : 2/1½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Unit–I

(Ketakīkāvyam, Taraṅga–I)

1. Translate into English ***or*** Assamese ***any two*** of the following verses : 5×2=10

   (a) त्वया सुराणामपि दुर्लभं धनं
   किमादृतं कस्य कृते प्रदास्यते।
   अथ प्रशस्तं यदिहास्ति वस्तु तत्
   किं नाम देशं प्रति नेतुमिष्यते॥

Contd.

(b) प्रलोभनं नास्ति न यत्र पातकं

भयं न यस्मिन् नतरां विभीषिका।

ज्योतिर्मयं पुण्यचयैर्विनिर्म्मितं

पुरं तदेकं प्रणय–प्रपूरितम्॥

(c) बुभुक्षितां त्वां परिलक्ष्य वृक्षतः

को वाऽहरेत् स्वादु फलं सुशोभनम्।

तृषातुरां व्योमगजाह्नवी–जलं

कः पाययेत् त्वामिह दिव्यपक्षिणि ?

Or

Write in your own words the content of the Ketakîkāvyam, Taraṅga-I 10

Unit–II

(Jayamatīkāvyam, Pravāha–III)

2. Write a note on the dialogue between Jaymati and Gadāpāṇi indisguise. 6

3. Write a short note about the author of Jaymatīkāvyam. 4

Unit–III

(Praśasti)

4. Write a note on the Praśasti of आनन्दराम बरुवा as stated in your text book 'प्रशस्तिमालिका'. 10

Or

Write a note on the Praśasti of श्रीश्रीशंकरदेवः as stated in your text book 'स्तुतिप्रशस्तिमञ्जरी'.

Unit–IV

(Comprehension)

5. Read ***any one*** of the following passages and answer the questions given below in Sanskrit:

   (क) अस्ति दक्षिणापथे सुवर्णवती नाम नगरी। तत्र वर्धमानो नाम वणिक् महाधनः प्रतिवसति। तस्य प्रभूतेऽपि विज्ञे पुनरर्थवृद्धिः करणीयेति मतिर्वभूव। यतः अवर्धमानश्चार्थः कालेन स्वल्पव्ययेन अपि अञ्जनवत् क्षयं याति। अनुपभुज्यमानश्च अर्थः निष्प्रयोजन एव। इति संचिन्त्य वर्धमानः सञ्जीवक–नन्दनक नाममनौ द्वौ वृषभौ धुरि नियोज्य शकटं नानाविधद्रव्यपूर्णं कृत्वा काश्मीरं प्रति चलितः। अथ गच्छतस्तस्य दुर्गनाज्नि महारण्ये भग्नजानुः

सञ्जीवको निपतितः। अथ तं तदवस्थमालोक्य वर्धमानस्तं परित्यज्य प्रस्थितः।

(i) दक्षिणापथे का नाम नगरी? 2

(ii) तत्र कः प्रतिवसति? 2

(iii) अर्थविषये का तस्य मतिः? 2

(iv) कथं केन यानेन कुत्र तेन चलितम्? 2

(v) गच्छतस्तस्य किं संघटितम्? 2

(ख) वेज़ि अनयेति विद्या। ज्ञानार्थकस्य विद् धातोर्विद्याशव्दः सज़्पद्यते 'ज्ञानम्' इति यस्यार्थो भवति। सर्वेषु एव धनेषु विद्याधनं सर्वश्रेष्ठं धनम् इति निर्विवादं सत्यम्। मानवेज़्यो विद्यधनस्य आवश्यकता पदे पदे वर्तते। जन्मना शिशुः पशुतुल्यो भवति किन्तु विद्यया तस्य द्वितीयं जन्म सञ्जायते। विद्याविहीनो नरो वस्त्राभूषणालंकृतोऽपि सभामध्ये नैव शोभते। विद्यया एव मानवो जगति प्रतिष्ठां लभते। विद्यया एव मानवः स्वकर्तव्यं जानाति। अनया एव मनुष्यो मानवपदमलंकर्त्तुं शक्नोति। यतो हि मनुनिर्दिष्टनियमानुरूपं यो जीवनं यापयति स एव मानवः उच्यते। विद्या एव मानवस्य तृतीयं ज्ञानचक्षुः। हितोपदेशे ग्रन्थे उज़्कमस्ति यत् विद्या मातेव रक्षति, पितेव हिते नियुङ्ज़्के इत्यादि। विद्या एव अस्मान् ज्ञानं ददाति। ज्ञानं पवित्रम्। तदुज़्कं गीतायाम् — न हि ज्ञानेन सदृशं पवित्रमिह

विद्यते इति। विद्याधनं प्राप्य मानवाः विनम्राः सुशीलाश्च जायन्ये।

प्रश्नाः

(i) कस्मात् धातोः विद्याशव्दः निष्पद्यते? 2

(ii) 'विद्या' शव्दस्य कोऽर्थः ? 2

(iii) कः मानवः उच्यते? 2

(iv) मानवस्य तृतीयं ज्ञानचक्षुः किम्? 2

(v) न हि ज्ञानेन सदृशं पवित्रमिह विद्यते — इति वाक्यं कस्मिन् ग्रन्थे उपलज़्यते? 2